אנגעפירט פונ'ם לערער פארבאנד פון די אידישע וועלטלאכע שולן אין ווייניפעג

דאס פייגעלע און דאס קעצל

(פון דער סעריע: "דאס אינגעלע יאנקעלע")

פון פאליק זאקף

— 14 —

האט איר קינדער אמאל געזעען, אז א קליין אינגעלע זאל זיך חבר'ן מיט א פויגל ווי מיט אן אינגעלע? — יא, דאס איז געזען אונזער יאנקעלע מיט זיין קליינעם פייגעלע. זיי זיינען געזעסן אמת'ע, גוטע פריינט. חברים. נישט מער. וואס דאס אינגעלע יאנקעלע קאן רעדן אויף א מענשלאכער שפראך, און דאס פייגעלע האט ניט געקאנט. דערפאר האט עס געקאנט אזוי שיין צווישטשערן, געצווישטשערט האט עס שטענדיק. דערפאר האט עס יאנקעלע אזוי ליב געהאט. ס'איז אים פרייליך געווען מיט דעם ליבן פייגעלע.

געמיינט האט יאנקעלע, אז דאס פייגעלע וועט זיין מיט אים צוזאמען דעם גאנצן ווינטער. ס'וועט אים פרייליך זיין. ער וועט עס עסן און טרינקען געבן. דאס פייגעלע וועט צווישטשערן, זינגען. אין ווען דער פרילינג וועט קומען, וועלן זיי ביידע אין דרויסן ארויס, זעען די שיינע, ווארימע וועלט.

אבער יאנקעלע האט אויך א קאן געהאט, א שווארצע קאן מיט ווייסע גלאנציקע פלעקן. א קאן דאכט זיך ווי אלע קען אין דאך אן אנדערע, א לוסטיקע, א שפרינגערקע און א לויפערקע. דארט א כאפ און דארט א לאפ. שטענדיק וואך, שטענדיק גרייט געווען צו כאפן א נאש. מיט אן אויג גע־לויערט דא אהער און דא אהין, ווי א גנב אויף א יאריד. קלוג און כיטרע ווי א פוקס. מיט אנגעשפיצטע אויערן זיך צוגעהערט צו יעדן שארף, וואס ארום. מען האט זי גאר שלאפן קיינמאל ניט געזעען, גאר ניט ענלאך געווען צו א געוויינלאכער קאן. גערופן האט מען זי קוצי.

קוצי, די כיטרע, די פארשייטע, האט דערזעען ווי דאס פייגעלע פליט ארום איבער דער שטוב אהער און אהין, עסט פון אלעם גוטן, פילט זיך דא ווי א ברייטע באלעבאסטע, האט זי גענומען טראכטן צופינטלענדיק מיט אן אויגל צום פויגל, — ווי אזוי צו קאנען מאכן פון אים א סעודה'לע א געשמאקס. עס זאל דערביי אויך זיין שא און שטיל, איינס און צוויי, אז קיין האן קיין קריי זאל ניט טאן.

האט קוצי, דאס קעצל, זיך אויפ'ן אויוון פארקליבן. ליגט קוצי און שווייגט. לאזט ניט צו קיין דרעמל אויף איר אויגל און מיט'ן צווייטן לויערט עס צום פויגל. ליגט זי א טאג און א נאכט, מאכט פלעגער און שווייגט. ניט פון זיך ניט קיין שפור. ניטא דא קוצי קעצל, אויס קוצי, ווי אין וואסער אריין.

פארגעסט יאנקעלע אין גאנצן אן דעם קעצל און טראכט בלויז פון זיין ליבן פויגל. זיצט זיך יאנקעלע אין א ווינקל, פארעט זיך מיט דעם שטייגל, וואס דער זיידע האט אים געכטן געמאכט פאר דעם פויגל, און בשעת מעשה טראכט יאנקעלע, ווי אזוי נעמט מען אריין אין דעם שטייגל דעם פויגל, אז אין דער אמת'ן האט ער גאר קיין חשק ניט צום שטייגל. קוצי קעצל זיצט זיך אין דער זעלבער צייט שטארק פארטיפט אין פארטראכט אין אירע קע־צעשע געדאנקען. קוקט צו דער שאפע וואו דאס פייגעלע דרעמלט, דרעמלט און חלום'ט אזוי פון אן אייגענער היים. ערגעץ אויף א בוים צו בויען, ווידער געסט און קינדער שאפן.

ערשט פלוצלונג, עס דערהערט זיך א ווילדער, האסטיקער שפרונג און א פלי, און גלייך מיט דעם א פארצווייפלטער פישמט מיט א צארנדיקן קריץ פון ציין פון קוצי קעצל . . . ס'ווערט א גערודער אין שטוב. א טומל, א געשריי. ביי יאנקעלעס מאמע וואס איז געזעסן ביים אויוון און געפליקט פעדערן, פאלט ארויס פון די הענט פאר שרעק די זיפ מיט די פעדערן און צעשיט זיך איבער דער שטוב ווי א ווייסער שניי. יאנקעלע ברעכט מיט די הענט און שרייט: אוי, ווי, מיין טייער פייגעלע! ! ! דערהערט דער זיידע די קולות און געשריי, כאפט ער זיך פאר דעם שטעקן ווייל לויפן ערגעץ, ווייסט ער אבער ניט וואוהין, דרייט ער זיך ארום אהער און אהין און בלייבט שטיין אויף דעם זעלבן ארט, מורמלענדיק מיט די ליפן: אוי, ווי, א רחמנות, אן אמת'ער צער בעלי חיים. קוצי קעצל, פלינק ווי א שדל'ל פליט ווי א בייזער ווינט צו דער טיר מיט'ן פייגעלע צווישן די ציין. יאנקעלע פארגייט אין א געוויין, ער קאן דעם אטעם ניט כאפן. דערווייל האט זיך קו־צי קעצל ארויסגע'גנב'עט מיט טויטן פויגל אויפ'ן בוידעם און זיך פאר דער סעודה געגומען . . .

געבליבן איז יאנקעלע אן אומעטיקער, אליין, בלויז מיט דעם ליידיקן שטייגל און מיט א פאר גרויע פארבלוטיקטע פעדערלאך פון זיין ליבן פויגל.

מעשה'לאך פון קינדער

שיינע ביימעלאך

איין טאג זיינען מיר, איך, מיין ברו־דער לייבל און דער לערער, געפאהרן צו א רעפעטיציע. האבן מיר געווינען שיינע ביימעלאך. האב איך געזאגט צו מיין ברודערל, "זע, וואס די שיינע ביימעלאך באדעקט מיט שניי". מיר האבן געפרעגט דעם לערער פארוואס זיינען די ביימע־לאך אזוי שיין. האט'ער געזאגט, אז מיט א טאג פריער איז געווען א נאסער שניי און ער האט זיך צוגעקלעפט צו די ביי־מעלאך. און היינט איז א פראסט, דער־פאר איז עס אזוי שיין.

מיר זיינען געפאהרן אין א קליין שליטל. דאס פערד האט געטראגן א גלעקעלע און ס'האט געמאכט דינג־דינג־דינג.

אז מיר זיינען אפגעפאהרן נאך א שטי־קעל וועג, האב איך דערזעען נאך א שע־נער ביימעלע. האב איך געזאגט צו מיין ברודער: "לייבל, זע ווי שיין דאס ביימל איז!" עס האט זיך מיר געראכט, אז עס איז געווען באדעקט מיט גלאז. עס האט אויסגעקוקט אזוי שיין אז איך האב זיך גאר ניט גענוג געקענט אנקוקן.

עליק ספרינגמאן 7 יאר אלט,
אידנברידזש, סאסק.

אונזער קאנצערט

מיטוואך, דעם ערשטן יאנואר, האבן מיר געהאט א קאנצערט. מיר האבן גע־נשפילט "צוויי מלאכים" פון יקנה'ן. אונזער לערער האט אונז געזאגט, אז מיר אליין זאלן אויסקלייבן א שיין מעשה'לע צום שפילן, האבן מיר אויסגעקליבן "צוויי מלאכים".

אלע קינדער פון אונזער חדר האבן זיך צוזאמענגעקליבן און צעטיילט צווישן זיך די האלן. מייבל פרייזיס, 8 יאר אלט, איז געווען די מאמע; עליק ספרינגמאן, 7 יאר אלט, איז געווען דאס קראנקע קינד; וועלפקע פרייזיס, 11 יאר אלט, האט גע־שפילט דעם טאטן און דעם פראפעסאר, ווייל מיר האבן ניט געהאט גענוג קינדער צום שפילן, און ביז ער וועט זיך איבער־טאן פון טאטע אויף פראפעסאר האבן מיר אריינגענומען הילדע ספרינגמאן, 7 יאר אלט, פאר א שכנה, זי זאל אריינגיין געוואר ווערן דאס קראנקע קינד. אבער זי איז ניט געקומען ווייל עס איז געווען צו קאלט. דייוו ספרינגמאן, 10 יאר אלט, איז געווען א דיינער. ער האט געטראגן דאס רענצל פאר'ן פראפעסאר און האט געהאלטן דעם פראפעסארס מאנטל און היטל ביז ער איז פארטיק געווארן. פייוול ספרינגמאן, 10 יאר אלט, איז געווען "מלאך רפאל" (מיט ציינע ווייסע פליגלען) וואס ער האט אויסגעהיילט דאס קינ־ד, ווייל דער פראפעסאר האט עס ניט גע־קאנט); סעם ספרינגמאן, 12 יאר אלט, איז געווען דער מלאך המות (אים האבן די קינדער ניט ליב געהאט), ער האט גע־טראגן גרויסע שטיוול, שווארצע פליגלען, א מאסקע מיט זייער גרויסע ציינער און מיט זייער א סך אויגן, אפשר טויזנט אויגן, א קאסע, א גראבליע, א שווערד און א מעסער. איך בין געווען דער גוטער מלאך, דער מלאך פון שלאף. איך בין געווען אנגעטאן אין ווייסן, מיט ווייסע פליגלען. ווען איך האב איינגעשלעפערט דעם שלעפטן מלאך, האב איך צעבראכן אלע זיינע זאכן, און איך האב געזאגט צו זיך אליין: "איצטער וועט ער שוין ניט צונעמען קיין נשמות ביי קינדער. נאר די קאסע האב איך ניט געקענט איבער־ברעכן. איך האב זיך געמאטערט און צע־שלאגן מיין האנט. איך האב דאך א שטיקל אפגעבראכן און אלעס ארויסגע־ווארפן דורכ'ן פענסטער. האבן אלע גע־לאכט. פון זיין כראפען האבן אויך אלע געלאכט. אבער ווען איך האב אים מיט א פעדער א קיצל געטאן אין נאז און ער האט זיך אויפגעכאפט און האט דערזעען וואס מיר האבן אים דא אפגעטאן, אוי, איז ער געווען בייז. נו, האבן מיר אלע אויסגעשטעלט ציינער און געדרייט פייגן. אט דאן האבן ערשט אלע געלאכט.

די שפיל איז געווען זייער א גוטע, ווייל אונז, קינדער, איז ער זייער געפעלן גע־ווארן. מיר האבן כמעט אלע אליין אויפ־געטאן, נאר וואס מיר האבן ניט געקענט, האט אונז דער לערער געהאלפן.

מיר האבן אלע גוט געשפילט, נאר מיר דוכט, אז מייבל פרייזיס האט געשפילט בעסער פון אלע, ווייל ווען דער פראפע־סאר האט איר געזאגט, אז ער קען דעם קינד גארניט העלפן, נאר דער איינציקער גוטער מלאך רפאל קען אים העלפן, — האט זי פארבראכן די הענט און האט זייער געוויינט.

לייבל ספרינגמאן, 9 יאר אלט,
אידנברידזש, סאסק.

בריוו קאסטן

מרים ערן: דיינע רעטענישן ווערן גע־דרוקט. דער ווייץ איז שוין איינמאל גע־דרוקט געווארן.

ברכה ראבינסאן: דיינע שאראדעס וועלן געדרוקט ווערן. שיק צו נאך.

אהרן מארגאליס: די וויצן וואס דו האסט צוגעשיקט וועלן געדרוקט ווערן. די רעטענישן זיינען שוין געדרוקט געווען.

רחל'ע ליבקינד: דיין מעשה'לע און דיינע רעטענישן וועלן געדרוקט ווערן.

סערעלע ליבקינד: דיין מעשה'לע וועט געדרוקט ווערן.

העלען בעם: דיין מעשה'לע וועט גע־דרוקט ווערן. דו מוזט זיך אבער אויסלערן שרייבן ריכטיק אידיש.

רעטענישן

1. אויב א פאליציסט וועגן הונדערט און זעכציק פונט, וואס וועגט א קצב?
2. עס האט ניט קיין פיס און ריכט?

צוגעשיקט פון מירעלע אראן, 7 יאר.

3. וועלכע מיידל דארף קיין חתן ניט?
4. וועלכער ברייننגט נאך זיין טויט מער נוצן ווי פאר זיין לעבן?
5. וועלכע שפייז ווערט געקאכט אן זאלץ, ווייל מען דאס ניט מאכן געזאלצן מיט גאר דער זאלץ פון דער וועלט?

(::)

ענטפערס אויף רעטענישן

געדרוקט פרייטיק פעברואר 8

1. א מאן זיצט אויף א שטול פון דריי פיס און עסט א פוס פון אן עוף. קומט ארויס א הונט און כאפט עס צו און אנט־לויפט. (צוג. פון מלכה קייץ, 9 יאר); 2. פענסטער (צוג. פון יצחק גאפמאן, 7יאר).

(::)

זילכן שפיל

די קינדער האבן אריינגעשיקט דריי־זילביקע ווערטער: מילקע שיינים (70); ברכה אסאווסקי (37); אהרן מארגאליס (35 ווערטער).

אויף אין דעם שפיל דארפן זיך באר־טייליקן מער קינדער. נעמט זיך צו דער ארבעט. שרייבט אויס די דריי־זילביקע ווערטער פון דעם מעשה'לע געדרוקט אין גרויסע אותיות, פון היינטיקן פרייטאג און שיקט זיי צו.

(::)

לידער

מיינע ווייסע טויבן

(קינדער ליד)

פון נחום ווייסמאן

ווארקן די טויבן שוין לאנג אויף מיין הויז, לויף איך צו זיי געשווינט באלד ארויס; שטיי איך אנטקעגן און קוק מיר אויף זיי, זע איך די פלינעלאך, ווייסע, ווי שניי.

ווארף איך א שטיינדל ארויף צו זיי דארט ווערן זיי ברוגז, פארלאזן דאס ארט, נעבן זיי אלע מיט די פלינעלאך א מאך, פליען צום הימל אוועק פון מיין דאך.

קוק איך מיט בענקשאפט ארויף צו דער זון, זען זיך טייבלאך קוים דארט אן . . . ווילט זיך אויף מיר א טייבעלע זיין, פליען מיט זיי אין הימל אריין . . .

טייבעלאך, טייבעלאך, שריי איך נאך זיי, שיינקט מיר אויף פלינעלאך
ווייסינקע צוויי . . .

(::)

גייען מיר שפאצירן

פון משה שיפרים

גייען מיר שפאצירן
ווייט און ווייט אוועק,
גייען מיר און גייען —
ס'נעמט גאר ניט קיין עק.
וואס זשע דארף אונז ארן
זומער איז דאך דא,
קומען מיר ניט איצטער
איז שפעטער מיט א שעה.

גרינע פעלדער הינטן
בלויער הימל אויבן,
און די זון אינמיטן —
באקט אונז ווי אן אויגן.
גייען מיר שפאצירן
טרא־רא־רא־רא־ראם,
זינגען מיר און שפילן
טידל־דע, טידל־דע־דאם.

א שאראדע

שאראדע נומער 3

מיין ערשט איז אין קי און ניט אין פערד,
מיין צווייט איז אין ים און ניט אין ערד,
מיין דריט איז אין ניים און ניט אין אלט
מיין פערט איז אין דוד און ניט אין זאלץ,
מיין פינפט איז אין ערד און ניט אין הימל
מיין זעקסט איז אין ריש און ניט אין גימל
צוג. פון א גרופע קינדער פון אידנבי־רידזש

שאראדע נומער 4

מיין ערשט איז אין וואס און אויך אין ווען
מיין צווייט איז אין אלע און ניט אין פען,
מיין דריט איז אין לעפל און ניט אין האנט
מיין פערט איז אין דאך און ניט אין וואנט
(צוג. פון מילקע שיינים, 8 יאר)

ענטפערס אויף די שאראדעס 1 און 2, געדרוקט פרייטאג, דעם 8טן פעברואר, זיי־נען: פערד, הונט.

קינדער טרעפט די ענטפערס אויף די שאראדעס 3 און 4 און שיקט זיי צו. שיקט אויך צו איינענע שאראדעס. עס איז ניט שווער זיי צוזאמענשטעלן.

(א ריכטיקן ענטפער אויף שאראדע 1 האט צוגעשיקט מילקע שיינים).

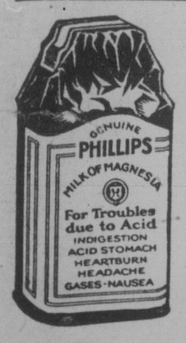

ווען שמערצן קומען

צוויי שטונדן נאכן עסן

וואס א סך מענשן רופן אומפארדייט־אונג מיינט עס זייער אפט איבערפלוס פון זויערקייט אין מאגן. די נערוון פון מאגן זיינען געווארן איבער־סטימולירט און די שפייז ווערט זויער. די אויסבע־סערונג איז אלקאליי וואס נעטראלי־זירט זויערקייט מאמענטאל. און די בעסטע אלקאליי וואס איז באוואוסט צו דער מעדיצינישער וויסנשאפט איז פילפס מילק אף מאגנעזיא. דאס איז באן פון דאקטוירים פאר 50 יאר אין פארבליבן דער סטאנדארד מיט דאק־טוירים אין פארלויף פון די 50 יאר זינט עס איז דערפונדן געווארן.

איין לעפל פון דעם דאזיקן ניט שעדלאכן, טעם'לאזן אלקאליי אין וואס־סער וועט נעטראליזירן מאמענטאל א סך מאל אזוי פיל זויערקייט, און די סימפטאמען פארשווינדן מאמענטאל. איר וועט קיינמאל ניט געבריוכן גראַ־בע מעטאדן ווען איר וועט איין מאל שטודירן די נוטסקייט פון דעם. נייט קויפט א קליינע פלעשל צו פרואוון.

זייט זיכער צו קויפן די ריכטיקע פילפס מילק אף מאגנעזיא. דאס איז באן פון דאקטוירים פאר 50 יאר אין קארעניין איבערפלוס פון זויערקייטן. יעדע פלעשל אנטהאלט פולשטענדיקע אויינצעלהייטן — ביי יעדן דראגיסט.

'נאך פריי'ס פליז מאט'!

דער טעגלאכער גע־ברויך פון פ ר אי ' ס געשמאקע קאקא האלט קינדער מיט רויטע בעקלאך און געזונט. דאס איז א פולשטענ־דיקע שפייז פאר וואק־סענדע קינדער.

שרייבט פאר פרייען רעסיפי בוך.

J. S. FRY & SONS (Canada) Limited, Montreal, Que. 281

WINNIPEG ELECTRIC

קאפפערס ראוך

געמאכט אין ווייניפעג

הויך אין באהייצונג קוואליטי
נידעריק אין אש

פרעגט אייער לאקאלן דילער אדער

Fort William Coal Dock
Company Limited

דיסטריבוטארן

PHONE 27 606

טראנספער

פאר אלע צוועקן

קיין דושאב איז ניט צו גרויס און ניט צו קליין — מיר טוס איבער אייער פוירניטשור און טראבל

ערשט קלאסיקע באדינונג גאראנטירט איר בעט אלע מיינע פרייטן און באקאנטע צו אדרעסירן צו אייערע

קוילן

דורך מיר. איך וועל עס דעליווערן צו אייך אין צייט צו אייער בעסטער צופרידנהייט

טעלעפאנירט 52 540

S. SIMKINS TRANSFER
456 STELLA AVE. - PHONE 52 540

הענט געפייטעטע

ארינגעלע לאמפ שיידם און קושאן קאווערס

אין פארשיידענע דעזיינס
געמאכט צו אדרעס
קומט און זעט אונזער ארבעט

א. דוכאן

ARTISTIC LAMP SHADE CO.
839½ Main St. Phone 52 576

בויט
בעסערן
געזונט

דורך טרינקען א טעגלאכע קווארט

סיטי
מילך

יערן טאג.

City Dairy LIMITED

Phone 87 647

ראטעווט זיי פון
ענגלישער קראנהייט

דאקטוירים זאגען אז קינדער זאלען האבען קאר ליווער אויל רעגעלמעסיג. עס דערלאזט ניט קיין ענגלישע קראנקהייט און שלעכטע צייכען. ס'העלפט דאס וואקסען פון שטארקע גלידער. קינדער גלייכען עס אבבעסטען אלס סקאטט'ס עמאלשאן. אזי נעמען כאטעס לייכט צו נעהמען. א וואונדער־באר שפייז־מאניק פאר קינדער וואס האלטען אין וואקסען. פאנגט אן טאקע היינט אוועק — יעדער טאג איז ווייכטיג.

SCOTT'S EMULSION

באריומט איבער 50 יאהר!!

Scott & Bowne, Ltd.
Toronto, Canada

29-43